

УДК 657.631.6(477):334.02

*А. О. Касич,
д. е. н., професор, зав. кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського, м. Кременчук
Я. Ю. Яковенко,
студентка, КрНУ ім. М. Остроградського, м. Кременчук*

ЗВІТ ПРО СТІЙКИЙ РОЗВИТОК ЯК АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

*А. О. Kasych,
Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis
and Audit,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University
Ya. Yu. Yakovenko,
Student, Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*

SUSTAINABILITY REPORTING AS AN ANALYTICAL TOOL FOR CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

У статті розглянуто сутність та значення нефінансової звітності, здійснено її порівняльний аналіз з фінансовою звітністю. Особливу увагу приділено звіту про стійкий розвиток, що є головним аналітичним інструментом у реалізації управлінських рішень та формуванні корпоративної соціальної відповідальності. Досліджено основні стандарти такої звітності у світовій практиці. В результаті дослідження було проведено аналіз звітів про стійкий розвиток вітчизняних підприємств. Наголошується на необхідності стандартизації таких звітів. Акцентовано увагу на тому, що відображення соціальної відповідальності бізнесу, його репутації у звітності – це ті питання, які потребують методичного забезпечення. Запропоновано удосконалити механізм подання такої звітності, коли підприємства самостійно обирають її формат, виходячи з розмірів компанії, рівня орієнтованості на закордонних користувачів та стратегічних цілей.

The article is dedicated to the essence and importance of non-financial reporting. It contains the comparative analysis of financial and non-financial reporting. Particular attention is paid to the sustainability reporting which is the main analytical tool in the implementation of management decisions as well as the process of formation of corporate social responsibility. The basic world standards for sustainability reporting were studied. As a result of the research sustainability

reporting of the Ukrainian companies has been analyzed. It is emphasized in the article on the necessity of standardization of such reports. Attention is stressed on the fact that a reflection of the social responsibility of business and its reputation takes place in the financial statements. Furthermore, these issues need a methodological support. A mechanism of improving the sustainability reporting, when companies choose their own format based on the size of the company, the level of orientation for foreign users and strategic goals, was suggested.

Ключові слова: *нефінансова звітність, соціальна звітність, стійкий розвиток, корпоративна звітність, корпоративна соціальна відповідальність.*

Keywords: *non-financial reporting, social reporting, sustainability, corporate reporting, corporate social responsibility.*

Постановка проблеми. Діяльність сучасних промислових підприємств багато в чому визначає стан екології та навколишнього середовища не лише окремих регіонів, а й світу. В гонитві за конкурентними перевагами компанії іноді «забувають», що бізнес не може існувати окремо від суспільства та природи, порушуючи екологічну безпеку та баланс з оточуючим середовищем. Відповідно, ситуація, коли підприємства уникають екологічної та соціальної відповідальності, не може залишатися без змін. Інструментом підвищення відповідальності бізнесу в сучасних умовах може стати запровадження в аналітичну практику досвіду складання звіту про стійкий розвиток.

Актуальність дослідження. Про розуміння важливості складання звітів про стійкий розвиток свідчить той факт, що їх публікують 95% компаній з рейтингу Global 250 [16]. Більш того, дані щодо діяльності компаній у сфері екології, соціальної діяльності та корпоративного управління (Environmental, Social and Governance, ESG) враховуються не лише під час складання звітності, але і при аналізі вартості цінних паперів. Однак складання такої звітності недостатньо поширено серед вітчизняних підприємств. Незначна кількість вітчизняних компаній в даний час формують звіти про стійкий розвиток (не більше 10% підприємств України), в той час як, згідно «The Fortune Global 500» журналу Fortune International, кількість соціально-відповідальних компаній у рейтингу – близько 80% [14]. Все це зумовлює цінність досвіду саме зарубіжних корпорацій з цього питання. Саме тому розробка шляхів оприлюднення інформації зі сфери стійкого розвитку є важливим напрямом удосконалення звітності зарубіжних та вітчизняних підприємств. Стандартизація таких звітів відображення соціальної відповідальності бізнесу, його репутації у звітності – це ті питання, які потребують методичного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що окремі дослідження в галузі економіки, в яких йшлося про необхідність побудови нової моделі ведення бізнесу на засадах відповідальності за діяльність перед місцевою та світовою громадами з'явилися ще у 1950-60х роках у США. Першою науковою працею стала монографія Г. Боуена «Соціальна відповідальність бізнесмена» [12], у якій наголошується на необхідності погодження рішень підприємців та цінностей суспільства.

Після визначення ООН стійкого розвитку у 1987 році основним орієнтиром розвитку цивілізації у XXI столітті [1] теоріям та практиці взаємодії бізнесу і суспільства була присвячена велика кількість праць зарубіжних та вітчизняних авторів. Серед них слід відзначити роботи Г. Дейлі [13] та Г. Гарднера [3], які вивчали методи переходу до стійкого розвитку, В.М. Трегобчука [11, с.32] та Л.А. Костирко [7], присвячені методичним основам забезпечення стійкого розвитку, І.В. Грановської [5] та Т.М. Одінцової [8], чії праці досліджують взаємозв'язки стратегій стійкого розвитку і фінансових рішень та багатьох інших.

Більшість вітчизняних дослідників наголошують на тому, що зміст звітності задля більшої точності аналізу стану підприємства та підвищення ефективності управлінських рішень має бути переглянуто. На думку Голова В.Ф. [4, с. 452], інформаційні потреби користувачів значно ширші за коло тем, розкритих у фінансовій звітності. М.С. Пушкар [10, с.132] наголошує на тому, що ретроспективна фінансова звітність не відображає суті та складності бізнес-моделі, ролі нематеріальних активів при веденні бізнесу.

Напрацювання дослідників нефінансової звітності у сфері стійкого розвитку рівною мірою приділяють увагу загальнотеоретичним та практичним питанням. Однак за межами системних досліджень залишаються питання забезпечення механізму складання нефінансової звітності на основі розробленої стратегії стійкого розвитку підприємства та контролю за реалізацією даної стратегії на основі звітності.

Мета статті полягає в узагальненні існуючих підходів до звітності у сфері стійкого розвитку та розробці рекомендацій щодо застосування їх на практиці.

Основні результати дослідження. Сучасна світова економіка постійно відчуває на собі вплив фінансово-економічних криз, внаслідок чого істотно знижуються темпи її розвитку. За таких умов актуальності набуває забезпечення **стійкого розвитку**, тобто формування такої моделі розвитку суспільства, за якої є можливим задоволення потреб нинішнього покоління без негативних наслідків для майбутнього. Варто зазначити, що даний термін з англ. «sustainable development» більш точно перекладається як «самодостатній/рівномірний» розвиток.

При застосуванні даної концепції на мікрорівні, стосовно окремого підприємства, її слід тлумачити як економічне зростання, що задовольняє не лише економічні інтереси самого підприємства, а й потреби суспільства, соціальні та екологічні аспекти його існування в поточний період часу та у перспективі. Це знайшло своє втілення у вигляді звітності з питань стійкого розвитку, яку все частіше формують та оприлюднюють провідні компанії світу.

Звіт зі стійкого розвитку належить до нефінансової звітності. Складання таких звітів сприяє тому, що користувачі мають можливість краще зрозуміти бізнес-модель компанії, її вплив на соціум, навколишнє середовище. Крім того, сам факт формування нефінансової звітності означає конкурентоспроможність компанії на міжнародному рівні.

Поширення звітів зі стійкого розвитку пов'язано з активізацією регулюванням державою звітності щодо відповідальності бізнесу. Найбільшою мірою це стосується країн Європейського Союзу. Варто зазначити, що обов'язковою така звітність є для підприємств, які котируються на біржах у Великій Британії, Бельгії та Франції, державних компаній – у Швеції, екологічно небезпечних – у Данії. При цьому у таких країнах як Норвегія, Італія та Нідерланди звітність про соціальну відповідальність регулюється законом про бухгалтерський облік.

Звіт про стійкий розвиток являє собою форму надання інформації про впровадження підприємствами корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) у вигляді конкретних заходів. КСВ – це концепція стійкого економічного розвитку, заснована на добровільних взаєминах між роботодавцем, працівником і суспільством, націлена на забезпечення відповідальності підприємства за вплив їх діяльності на зацікавлені сторони суспільної сфери [15].

І фінансова, і нефінансова звітність розрахована на однакові групи користувачів, однак інформація нефінансової звітності здатна задовольнити інформаційні запити більшої аудиторії, враховуючи тих, хто не володіє достатніми знаннями для тлумачення економічних показників. Водночас варто пам'ятати, що нефінансовий звіт по відношенню до фінансового є другорядним та лише доповнює його. Вичерпну інформацію про соціально-економічну діяльність компанії можна отримати після ретельного вивчення обох звітів. Відмінності фінансової та нефінансової звітності подано у табл. 1.

Таблиця 1.
Порівняльна характеристика фінансової та нефінансової звітності

Критерій	Фінансова звітність	Нефінансова звітність
Форма подання	Чітко регламентована (згідно існуючих стандартів)	Вільна або згідно з однією з систем стандартів
Фокус	Орієнтир на результати минулих періодів, дослідження фінансових ризиків	Орієнтир на майбутнє із врахуванням довгострокової стратегії компанії
Стандартизованість	Обов'язкове дотримання	Добровільне дотримання
Часові перспективи	Короткострокові	Коротко-, середньо- та довгострокові
Законодавче регулювання/його рівень	У більшості країн/ національний	Частково у декількох країнах (Бельгія, Франція, Італія, Велика Британія, Данія, Швеція та ін.)/міжнародний
Капітал(и)	Виключно фінансовий	Фінансовий, кадровий, соціальний, природний, інтелектуальний тощо
Відкритість інформації	Обмежена	Повна
Джерела складання	Дані фінансового обліку	Дані фінансового та управлінського обліку, додаткові дані щодо соціальної та екологічної діяльності компанії
Періодичність	Чітко визначена: чотири/два/один раз(и) на рік	Чітко невизначена: раз на рік чи два роки або за потребою

Джерело: розробка авторів

Загалом, фінансова та нефінансова звітності взаємно збагачують одна одну. При цьому нефінансова звітність характеризується певними особливостями. По-перше, вона лаконічніша за фінансову. По-друге, характеризується більш вільною формою подачі звітності, порівняно з фінансовою. Однак у разі, коли звіт складено у довільній формі, порівнювати звіти різних компаній та визначати соціальний рейтинг кожної з них неможливо. Тому переважна більшість компаній у світі користуються стандартизованою нефінансовою звітністю. Порівняльна характеристика стандартів звітності у сфері стійкого розвитку наведена у табл. 2.

Щоб з'ясувати чи відповідають існуючі практики у сфері стійкого розвитку в Україні зарубіжним, порівняємо тематику звітності (див. табл. 3).

Для порівняння були обрані три ТНК (транснаціональні корпорації) та три компанії з різних галузей вітчизняної економіки (агропромхолдинг («Астарта-Київ»), представництво міжнародної консалтингової фірми («КПМГ-Україна») та пивоварний завод («Оболонь»).

Таблиця 2.
Порівняльна характеристика стандартів звітності у сфері стійкого розвитку

у/	Галузі застосування	Ініціатори / Учасники	Сутність	Особливості
Global	Публічні та приватні організації	Центр європейських, російських та євразійських студій (CERES) за підтримки Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP) / 5900 організацій з різних країн	Система нараховує більше 70 показників в області економіки, екології виробництва та соціальної відповідальності. Існує 6 рівнів застосування GRI, 3 з яких вимагають проходження зовнішнього підтвердження. 4 рівні з шести припускають наявність відомостей про підходи в області менеджменту, публікацію інформації по 20 і більше показникам результативності.	Остання на даний час зі звітності (G4) в взаємозв'язок звітності та інтегрованої звітності також було враховано Глобальний договір розроблений Організацією співробітництва економічних розробників (OECD) принципи для міжнародних корпорацій.
Global	Фінансові послуги, харчова, видобувна та фармацевтична промисловість, енергетика, телекомунікації.	Інститут соціальної та етичної звітності (Institute of Social and Ethical Accountability) / Організації з країн ЄС Північної та Латинської Америки, Південної Африки Близького Сходу та інших країн, що розвиваються	Алгоритм складання звітності, згідно даного стандарту, наступний: 1) з'ясування корпоративних цінностей та постановка завдань на найближчу перспективу; 2) збір та узагальнення отриманої інформації, її аналіз; 3) проведення процедури перевірки звітності третьою стороною.	Така звітність підлягає аудитові та носить універсальний характер.
Global	Усі види організацій	Міжнародна організація із стандартизації (International Organization for Standardization, ISO) / Організації у 163 країнах	Добровільний стандарт соціальної відповідальності, що допомагає організаціям реалізувати принципи на практиці, поширює інформацію про передовий досвід. ISO 26000 оснований на стандарті ISO 14000, звітність за яким переважно стосується екологічної складової соціальної відповідальності.	ISO 26000 розширив поняття соціальної відповідальності не лише впливу рішень компанії на навколишнє середовище, а й з погляду добробуту громадян, владних стейкхолдерів, дотримання принципів та стійкого розвитку суспільства.
Global	Будь-яка компанія, бізнес-асоціація, державна структура, профспілка, наукова чи некомерційна організація.	ООН/більш ніж 10000 корпорацій із 130 країн («Ford», «Nestle», «Unilever», «Procter & Gamble», «Danone» та інші).	Глобальний Договір ООН вимагає від компаній - підписантів дотримання 10 принципів в області прав людини, трудових відносин, навколишнього середовища та протидії корупції.	Глобальний договір є ініціативою, що перешкоджає інтеграцію принципів діяльності у світову економіку та стимулювання дій на благо розвитку тисячоліття.
Global	Усі види організацій	Міжнародна рада з інтегрованої звітності (IRC) / корпорації, бухгалтерські та аудиторські фірми, неурядові організації	Основна мета підготовки такого стандарту полягає в точному визначенні вартості організації, враховуючи її вплив в екологічній та соціальній сферах та фінансові показники.	Основні відмінності від інших стандартів полягають у тому, що звертається на стратегію компанії та усі види діяльності, що сприяють їх досягненню фінансовий.

Джерело: складено авторами на основі даних [2, 9]

Таблиця 3.
Порівняльна характеристика звітів зі стійкого розвитку за 2013 рік

Назва компанії/ країна	Агропромхолдинг «Астарта-Київ»/ Україна	«КПМГ-Україна»/ Україна	Корпорація «Оболонь»/ Україна	Microsoft Corporation / США	Unilever / Англія-Нідерланди	BMW Group / Німеччина
Показник						
Стандарт звіту	Non - GRI	GRI - G3	GRI - G3.1	GRI - G3.1	GRI - G3	GRI - G3.1
Права людини	+	+	+	+	+	+
Довкілля	+	+	+	+	+	+
Економічна політика	+/-	+/-	+	+	+	+
Взаємодія зі стейкхолдерами	+	+	+	+	+	+

Інформація						
- про продукцію	+	+	+	+	+	+
- про споживачів	-	+	+	+	+	+
- про постачальників / експортерів	-	+	+	+	+	+
Підтримка проблемних соціальних груп	+	+	+	+	-	+
Благодійність	+	+	+	+	-	+

Джерело: власна розробка авторів

Як бачимо, кожна з компаній прагне якомога повніше висвітлити свою діяльність. Більшість проаналізованих звітів подає інформацію стосовно прав людини, умов праці, захисту довкілля, соціальних акцій. Соціальна політика іноземних та вітчизняних компаній є відкритою та розвинутою. Що стосується фінансових показників, то їх значення зарубіжними корпораціями не приховується, на відміну від вітчизняних підприємств. Загалом, нами було помічено, що, незалежно від розділу звіту, що аналізується, українські компанії вказують лише суму, спрямовану на конкретний захід, а не загальні обсяги соціальних інвестицій. Відмінністю від зарубіжної звітності також слугують нерелевантні ілюстрації, що не відповідають змісту звіту. Крім того, у деяких звітах простежується лише видимість зворотного зв'язку з користувачем. Негативна інформація, що мала розголос не спростовується чи підтверджується. Більшість вітчизняних звітів, якщо їх порівнювати з минулорічними, містять різнопланові дані, що ускладнює їх аналіз та підведення підсумків стосовно того, чи ефективно спрацювало підприємство. Крім того, подана інформація часто носить описовий чи декларативний характер, а верифікацію даних звітності здійснила лише одна з трьох компаній, обраних для аналізу.

Поясненням такої ситуації, на нашу думку, є наступне.

По-перше, інформація про стійкий розвиток у класичному розумінні глобального, а не локального масштабу, у вітчизняних звітах відображається лише дочірніми компаніями ТНК, число яких в Україні обмежена. Частіше зустрічаються звіти «мимоволі» відповідальних компаній, оскільки великі промислові підприємства, все частіше змушені турбуватися про соціальний розвиток громад.

По-друге, більшість підприємств лише впроваджують стратегічні принципи в управлінську діяльність та не розробляють довгострокових стратегій стійкого розвитку, через що знижується достовірність прогнозів. Крім того, в Україні відсутні законодавчі вимоги до випуску такої звітності.

По-третє, в Україні державою та суспільством не було віднайдено ринкової моделі взаємовідносин зі стейкхолдерами, яка б задовольнила обидві сторони.

Збільшення кількості соціально відповідальних компаній в Україні – завдання вже найближчої перспективи. Особливо в контексті інтеграційних орієнтирів розвитку. Однак відображення у звітності всього комплексу інформації (щодо екологічного, економічного, соціального аспекту) не завжди є можливою та доречною. На нашу думку, розробка неповної (фрагментарної) звітності, коли підприємства самостійно обирають критерії розкриття інформації, має стати преференційною в Україні за цілим рядом причин.

По-перше, вітчизняні компанії, що працюють на споживчих ринках, меншою мірою займаються оприлюдненням звітності зі стійкого розвитку, оскільки не бажать розкривати економічні показники діяльності. Як наслідок, спостерігаємо велику кількість соціальних звітів, які не можемо віднести до звітів зі стійкого розвитку через те, що така звітність не носить комплексного характеру.

По-друге, сам процес розробки звітів зі стійкого розвитку передбачає інформаційну відкритість та прозорість діяльності підприємств. Показник Глобального Індексу прозорості, в основу якого покладено оцінку сайтів 25 найбільших публічних компаній, для України у 2012 році склав 32%, що на 11% краще показника Польщі, але майже вдвічі менше результатів США та Швеції [6]. Більш того, частина компаній, яка розробляє нефінансову звітність не відображають на сайті підприємства інформацію щодо корпоративної відповідальності у повному обсязі, зосереджуючи увагу лише на окремих напрямках соціальної політики.

По-третє, вітчизняні звіти зі стійкого розвитку рідко містять дані щодо побудови відносин з клієнтами. У той час, коли зарубіжні компанії орієнтуються на цільові групи споживачів, в Україні компанію та її продукти позиціонують з точки зору конкурентних переваг без врахування споживчих оцінок, надаваних гарантій, зручності користування для окремих категорій споживачів та надійності.

На нашу думку, перш ніж набути широкого поширення, звітність зі стійкого розвитку має пройти перехідний період та бути адаптованою до українських реалій. Вітчизняні підприємства повинні поступово впроваджувати в свою аналітичну практику процедури із формування нефінансових звітів. Актуальність цього для різних підприємств суттєво відрізняється. Тому залучення представників малого та середнього бізнесу до цього процесу буде можливим, якщо українські підприємства обиратимуть пріоритетні напрями діяльності (соціальний, економічний, екологічний чи їх часткове або повне поєднання). Підприємства з іноземними інвестиціями або ті, які мають намір їх залучати у майбутньому, повинні складати нефінансові звіти за одним з визнаних міжнародних стандартів. Однак для малих підприємств найкращим варіантом, на нашу думку, є випуск нефінансової звітності у довільній формі. Такі звіти міститимуть інформацію діяльності компанії за одним з обраних напрямків (впливу на навколишнє середовище та соціум, екологічно-економічного чи соціально-

економічного впливу або повного тривимірного підходу до стійкого розвитку), але будуть значно простішими за формою і потребуватимуть менше затрат часу і фінансів для їх складання і оприлюднення (див. рис.1).

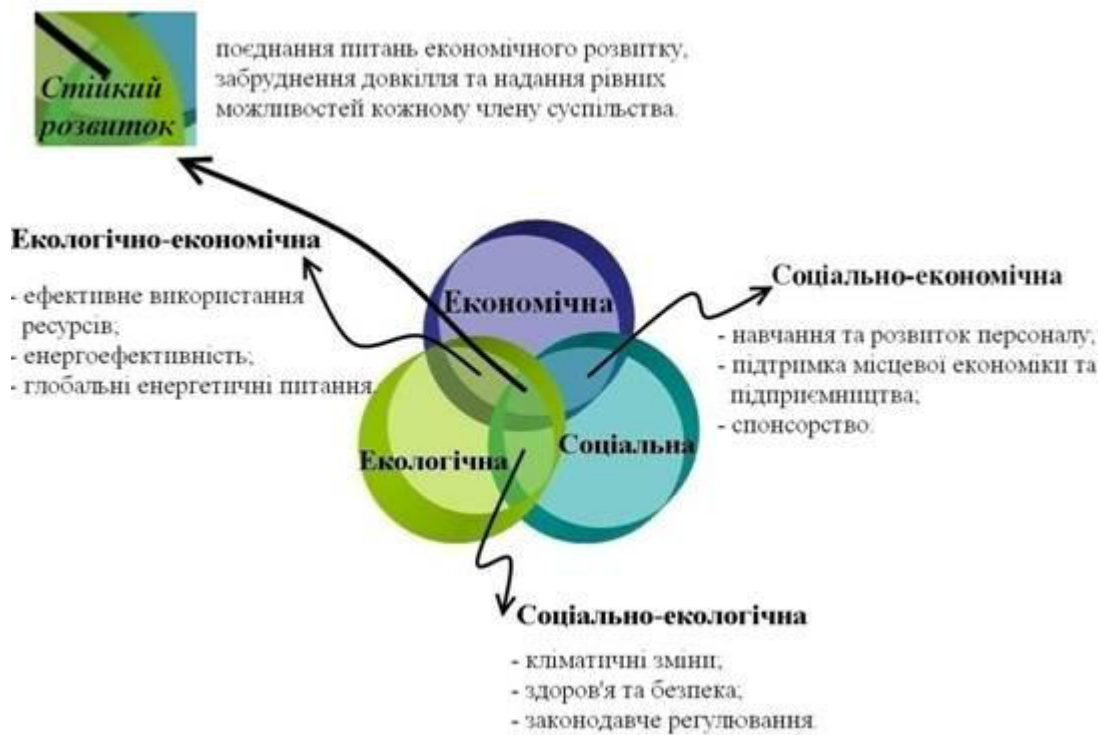

Рис. 1. Сфери впливу як підстави для складання звіту

Джерело: власна розробка авторів

Як видно з рисунку, на початкових етапах впровадження нефінансової звітності, компанії можуть обрати один з пріоритетних напрямків відповідальності (екологічно-економічну, соціально-екологічну чи соціально-економічну). Це дозволить розкривати інформацію за наведеною на рисунку тематикою та призведе до зменшення кількості описової інформації за тією сферою, яка представлена компанією найменше (наприклад, підприємства, діяльність яких не несе прямої шкоди екології (банки, юридичні фірми, провайдери тощо) зможуть зосередитися на соціально-економічній діяльності, а не вдаватися до описової інформації щодо кількості зекономленого паперу/електроенергії/водних ресурсів та ін.).

Таким чином, за умов поступового переходу до стійкого розвитку, корпоративна соціальна відповідальність розглядатиметься вітчизняними підприємствами не як доважок до основного бізнесу, а як його невід'ємна частина.

Висновки і пропозиції. Отже, поширення ідей стійкого розвитку неможливе без оприлюднення інформації за основними його показниками. Українські підприємства вже найближчим часом будуть змушені висвітлювати свої досягнення у цій сфері, зокрема, шляхом публікації звітів про стійкий розвиток.

Ми вважаємо, що цілком виправданим став би підхід, коли підприємства самостійно обирають формат звітності, виходячи з розмірів компанії, рівня орієнтованості на закордонних користувачів, її стратегічних цілей тощо. Щодо періодичності звітності зі стійкого розвитку, то саме вона зумовлює цінність такої звітності. На нашу думку, цілком виправданими є традиційні строки подачі звітів щорічно чи раз на два роки.

Впровадження принципів КСВ та розкриття нефінансової інформації у звітності допоможе інтеграції вітчизняних підприємств на світові ринки. Результатами активної політики соціальної відповідальності у сфері стійкого розвитку та оприлюднення нефінансової звітності у довготривалій та середньо тривалій перспективі можуть стати:

- нарощування темпів виробництва та зростання прибутковості діяльності (наслідки: залучення додаткових інвестицій, більші можливості для залучення нових співробітників);

- збільшення числа лояльних клієнтів (наслідки: зростання продажів, укріплення позицій бренду на ринку);

- мінімізація ризиків шляхом запобігання кризам (наслідки: убезпечення від стрімкого падіння цін на акції компанії, реагування на дії конкурентів);

- оптимізація виробничих процесів, орієнтована на турботу за довкіллям та відповідальність перед суспільством (наслідки: зростання довіри споживачів, зменшення числа конфліктів з місцевими органами самоуправління та контролюючими органами, зростання конкурентоспроможності).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Брундтланд Г. Наше спільне майбутнє: Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку. – Оксфорд: Оксфорд Юніверсіті Пресс, 1987 – 512 с.
2. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська; за ред. В. Воробей. – К. : ФОП Костюченко О.М., 2010. – 255 с.
3. Гарднер Г. Прискорення переходу до сталого розвитку. Стан світу 2001 / Г. Гарднер. – К. : Інтелсфера, 2001. – С. 207–226.
4. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку [монографія] / С.Ф. Голов. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 522 с.
5. Грановська І.В. Міжнародні стандарти звітності соціальної відповідальності бізнесу / Економічний вісник університету : зб. наук. пр. учених та аспірантів ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”. – 2012. – Вип. 19/1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2012_19_1/Granovsk.pdf.
6. Індекс прозорості компаній 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gallery.mailchimp.com/032ccc4dbdd66081cb103702b/files/Index_2012_28_08.10.12.pdf
7. Костирко Л.А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: Монографія / Л.А. Костирко. – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. – 474 с.
8. Одінцова Т.М. Забезпечення прозорості корпоративної звітності як елемент модернізації світової фінансової архітектури / Збірник наукових праць Національного університету Державної податкової служби України. – 2010. – №2. – С. 156-166.
9. Преимущества отчетности в области устойчивого развития. Исследование компании EY и Центра корпоративного гражданства Бостонского колледжа. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/\\$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf)
10. Пушкар М.С. Філософія обліку/ М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 157с.
11. Трегобчук В.М. Концепція сталого розвитку для України / В.М. Трегобчук // Вісник НАН України. — 2002. — N 2.
12. Bowen H.R. Social responsibilities of the businessman. – New York: Harper&Row, 1953. – 284p.
13. Daly H. E. On Wilfred Beckerman's Critique of Sustainable Development / Herman E. Daly // *Environmental Values*. – 1995. – № 4. – P. 49–55.
14. Fortune International / Annual ranking of the world's largest corporations 2014 / Global 500. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fortune.com/global500/pemex-36/>
15. Grayson D., Hodges A. (2004). Corporate Social Opportunity! Seven Steps to Make Corporate Social Responsibility Work for your Business. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.greenleaf-publishing.com/productdetail.kmod?Productid=63>
16. GRI. “Report or Explain: a smart policy approach for non-financial information disclosure,” 7 March 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-non-paper-Report-or-Explain.pdf>.

References.

1. Brundtland H. (1987), “Nashe spil'ne majbutnie: Mizhnarodna komisiia z navkolyshn'oho seredovyscha i rozvytku” [Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development] – Oxford: Oxford University Press – 512 p.
2. Vorobej V. (2010), “Nefinansova zvitnist': instrument sotsial'no vidpovidal'noho biznesu” [Non-financial reporting: a tool of socially responsible business], FOP Kostiuchenko O.M., Kyiv, Ukraine.
3. Hardner H. (2001), “ Pryskorennia perekhodu do staloho rozvytku. Stan svitu 2001” [Accelerating the transition to sustainable development. State of the World 2001], Intelsfera, Kyiv, Ukraine, pp. 207–226.
4. Holov S.F. (2007), *Bukhhalters'kyj oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku* [Accounting in Ukraine: analysis and prospects for development], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.
5. Granovs'ka I.V. Mizhnarodni standarty zvitnosti sotsial'noi vidpovidal'nosti biznesu [International accounting standards for the business' social responsibility], *Ekonom. Visnyk Pereyaslav-Khmel'nyts'kogo Derzh. Pedag. Univ.* – Econom. Bull. Pereyaslav-Khmel'nyts'kyi State Pedag. Univ., 2012, Iss. 19/1, available at: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2012_19_1/Granovsk.pdf (Accessed 27 October 2014).
6. The official site of MailChimp. Indeks prozorosti kompanij 2012 [Transparency index of companies 2012], available at: http://gallery.mailchimp.com/032ccc4dbdd66081cb103702b/files/Index_2012_28_08.10.12.pdf (Accessed 27 October 2014).
7. Koshyrko, L. A. (2012), *Finansovyy mekhanizm staloho rozvytku pidpriemstv: stratehichni oriientyry, systemy zabezpechennia, adaptatsiia: monohrafiia* [The mechanism of the stable development financial strategy of an enterprise: methodology and organization], Noulidzh, Luhans'k, Ukraine.
8. Odintsova T.M. (2010), “Ensuring transparency of corporate reporting as part of the modernization of the global financial architecture”, *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy*, no. 2., pp.156-166.
9. The official site of Ernst & Young. Preymuschestva otchetnosti v oblasti ustojchyvoho razvytyia. Yssledovanye kompanyy EY y Tsentra korporatyvnogo hrazhdanstva Bostonskoho kolledzha [The advantages of

reporting on sustainable development. Investigation of EY and the Center for Corporate Citizenship at Boston College], available at: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/\\$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf) (Accessed 27 October 2014).

10. Pushkar M. S. (2002), "Filosofia obliku" [Philosophy of accounting], Monohrafiia. — Ternopil: Kart-blansh, Kyiv, Ukraine. — 157 p.

11. Trehobchuk, V. M. (2002), "Kontsepsiia staloho rozvytku dlia Ukrainy" [The concept of sustainable development in Ukraine], *Visnyk NAN Ukrainy*, no. 2.

12. Bowen H.R. (1953), "Social responsibilities of the businessman", New York: Harper&Row – 284p.

13. Daly H. E. (1995), "On Wilfred Beckerman's Critique of Sustainable Development", *Environmental Values*, vol. 4, – pp. 49–55.

14. The official site of Fortune International. "Annual ranking of the world's largest corporations 2014. Global 500", available at: <http://fortune.com/global500/pemex-36/> (Accessed 27 October 2014).

15. Grayson D., Hodges A. (2004), "Corporate Social Opportunity! Seven Steps to Make Corporate Social Responsibility Work for your Business" available at: <http://www.greenleaf-publishing.com/productdetail.kmod?Productid=63> (Accessed 27 October 2014).

16. The official site of GRI. "Report or Explain: a smart policy approach for non-financial information disclosure", available at: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI-non-paper-Report-or-Explain.pdf>. (Accessed 27 October 2014).

Стаття надійшла до редакції 12.10.2014 р.